

kore, kratka povijet sakramenta pokore, elementi sakramenta pokore, elementi individualne ispovijedi, liturgijski i pastoralni vid sakramenta pokore odnosno ispovijedi. Ovdje je dakle ukratko izneseno sve najvažnije o sakramentu pokore. Slavlje sakramenta pokore nije uvijek bilo jednako, ono je slijedilo svoj razvoj. Autori pokazuju taj razvoj u tri etape te naslućuju s obnovom sakramenta pokore po Drugom vatikanskom saboru četvrtu etapu. Opisuju najprije narav pokore u prvim stoljećima Crkve kada je veoma teško bilo postići pomirenje i kada je pokora bila ozbiljno shvaćena. U 6. stoljeću pojavljuje se *tarifna* pokora po kojoj grešnik dobiva pomirenje svaki put kad griješi. Mora se obratiti svećeniku, ne više biskupu, i privatno mu reći grijehe. Ispovjednik je taksirao grijehe prema Penitencijalu koji je imao uza se. Postojalo je više Penitencijala. Taj novi način sakramenta pokore koji su po Evropi širili keltski i irski monasi nije baš bez otpora i bez teškoća ušao u život Crkve sa strane crkvenih vlasti. Bilo je, dapače, na jednom crkvenom saboru i osude ove nove pokore. Ali narod je oduševljeno prihvatio taj novi oblik pokore: tã dobivao je pomirenje kad god je htio! Taj novi oblik pokore osobito se razvio u karolinško doba (od 8. do 9. stoljeća). U ovom obliku pokore, u tarifnoj pokori, korijeni su naše dosadašnje pokorničke prakse koja se formirala tek negdje krajem 12. stoljeća. Tek IV. lateranski sabor propisuje za cijelu Zapadnu crkvu jedinstvenu pokorničku disciplinu (DS 812). Tu disciplinu ponovno sankcionira i još opširnije razrađuje Tridentiski koncil 1551. godine. Kao takva ostala je na snazi sve do naših dana, do novih dokumenata i odredaba koje su iznikle iz obnove Drugog vatikanskog sabora.

U drugom dijelu (str. 89—180) ponuđeni su razni oblici praktičnog pokorničkog slavlja, na primjer pokorničko slavlje u došašću, u korizmi, za Uskrs, za djecu, za mlade, itd. Taj je dio veoma bogat idejama. Svećenicima može izvanredno poslužiti u organiziranju pokorničkih bogoslužja. U svakom obrascu navedene su i pjesme koje se mogu pjevati, i suvremene i starije (po izboru). Lijepo su obrađeni i ispiti savjesti. Svakako svatko može u tim obrascima naći bogatstvo materijala.

U trećem su dijelu kratka tumačenja najvažnijih biblijskih čitanja koja se čitaju prilikom pokorničkih bogoslužja. Na kraju su ponuđeni razni ispiti savjesti: za odrasle, za mladež, za djecu. Ti ispiti savjesti su veoma opširni i, smijemo to istaknuti, humanosociološki formulirani, to jest uzimaju ozbiljno u obzir grijehe protiv čovjeka i nastoje savjest oblikovati tako da ona svoj odnos prema Bogu mjeri po svom odnosu prema svome bližnjemu, prema čovjeku.

Knjiga je izvrstan priručnik za pokornička bogoslužja. Preporučamo je svakom svećeniku.

Adalbert Rebić

KATEKIZACIJA SUVREMENIH SELILACA. Priredilo: Vijeće BK za hrvatsku migraciju. »Znakovi i gibanja« 15. Kršćanska sadašnjost Zagreb 1978, 131 strana, 60 dinara.

Ova knjižica predstavlja zbornik članaka koje su napisali različiti autori koji djeluju u domovini i u inozemstvu. Knjižicu je priredilo Vijeće BK za hrvatsku migraciju. Izražava brigu sviju nas za one koji sele iz svoje domovine i drugdje traže posao, stan pa, konačno, i novu domovinu. Oko takvih, naravno i pastva ima svoje specifično lice; mora biti prilagođena suvremenom selilaštvu; mora biti dinamična i tražilačka, ni-pošto statička i samo administracijska; mora biti i sama ona selilačka, nomadska: kuda »stado« tuda i »pastiri«. Knjižica upravo želi ocrtati i pokrenuti takvu postavu. Sadrži najprije poruku Pete Biskupske sinode o današnjoj katehizaciji posebice djece i mlađih. Slijedi zatim poruka domaće Crkve iseljeničkoj pastvi i to poruka zagrebačkog nadbiskupa i predsjednika Biskupske konferencije Jugoslavije za iseljenički dan Mons. Franje Kuharića. Potom ima nekoliko članaka različitih autora koji obrađuju iseljeničku pastvu pod raznim oblicima: Božji narod u pokretu u New Yorku (Kard. H. E. T. Cooke), značenje kateheze za dušobrižništvo Roma (Kard. J. Höffner), današnji zadatak kateheze s obzirom na Japan (Kard. Paul Taguchi), kateheza i narod u pokretu (H. H. Wittler), kateheza selilačke djece (A. Ancel), razvikanje obiteljskih odnosa selilaca i kateheza njihove djece (S. S. Gaudens), Pastoralna briga za nomade i Rome

(G. P. Dwyer), kateheza nomadskih naroda u istočnoj Africi (C. Davies) i putovi religioznog odgoja katehizacijom djece (P. Šušnjara). U stvari svi ti članci, osim uvodnih i ovog zaključnog od P. Šušnjare, prevedeni su iz časopisa *On the move*, broj 18. rujan 1977. Časopis izdaje u nekoliko jezika Papinska komisija za duhovnu brigu selilaca i turista. Taj je broj bio potpuno posvećen katehezi svijeta u pokretu.

Knjižica nije namijenjena samo svećenicima koji rade u iseljeničkoj pastvi nego svim djelateljima u pastvi. Konačno, danas je sav svijet doista u pokretu pa to svaki dušobrižnik treba imati na umu. Zato će knjižica izvrsno poslužiti svima za razmišljanje i za poticanje u pastoralnom radu.

Adalbert Rebić

Karl Rahner, O POTREBI I BLAGOSLOVU MOLITVE. Preveo Jerko Mašo. Izd. KS, Zagreb 1978. Str. 124.

Ova knjižica poznatog teologa Karla Rahnera predstavlja skup njegovih propovijedi koje je održao u korizmi 1946. godine u Münchenu u crkvi Sv. Mihaela. To je osam poglavlja s temom molitve: Otvaranje srca, Duh pomagač, Molitva ljubavi, Molitva u svagdašnjici, Molitva nevolje, Posvetne molitve, Molitva krivice i Molitva odluke. Na početku je predgovor autora prvom i devetom izdanju knjige, ovo posljednje iz 1977. godine. To je očit znak koliko je djelo traženo i usprkos tome što je štampano prvi put prije tridesetak godina, nije umanjena njegova aktualnost. Na kraju je pak pogovor koji je napisao Sead Ivan Muhamedagić.

Onaj tko dobro pozna djela Karla Rahnera i stil njegovih teoloških spisa, koji za razumijevanje traži velik napor i stručnjaka, iznenadit će se suprotnim dojmovima u ovom djelu. Ono je čitko, lako razumljivo, prepuno slika iz života, oživljeno pjesničkim stilom. Istina, autor ovog djela zna biti takav u svojim predavanjima. Pa ipak, ovdje je još nešto više od te obične živosti.

Ovdje susrećemo Rahnera s mnogo osjećajnosti da se ponekad gotovo čini da je odviše izraza »ah«. Ali, iza ovog stila iskrsava pred čitaocem sadržaj toliko dubok i nevjerovatno doživljen da nas to odmah prenosi u blizinu onog svjetski poznatog autora

teoloških djela. Baza njegova razmišljanja o molitvi jest u prvom redu egzistencijalna. Nakon što iz personalnih odnosa otkriva u čovjeku izvanrednom upornošću njegove najdublje ponore i njegova svetišta, Rahner se u argumentiranju služi sve-topisamskim tekstovima. On upozorava da ove meditacije ne pretendiraju da pruže sustavnu teologiju molitve. Da je knjiga i nakon trideset godina aktualna samo je dokaz koliko je molitva potrebna danas. U predgovoru autor nas uvjerava da on iza rečenoga o molitvi u knjižici stoji jednako danas kao i na početku. On smatra da kao što ne smijemo prestajati moliti tako ne smijemo prestati ni govoriti o molitvi.

Hrvatski prijevod je veoma dobar i stilski izvanredno dotjeran. Tako knjiga i s te strane pridonosi čitkoći i razumljivosti ovog djela. Napomenimo još veoma lijep omot pa da knjiga bude zaokružena i opravdano tražena u nas.

Tomislav Ivančić

SNAGOM DUHA. Uvođenje u vjeru i život kršćanske zajednice. Priprava za sakrament potvrde (krizmu). Kršćanska sadašnjost Zagreb, 1977. 240 stranica, cijena 140 dinara.

Držim da je prikazujući ovu vrijednu knjigu dovoljno navesti riječi iz *Predgovora* koji su napisali sami izdavači: »Ova knjiga nije običan katekizam. Ona je u isti mah manje i više od toga. U svojoj je osnovi dvodijelna: prvim je svojim dijelom svojevrsna vjeronaučna čitanka, puna pitanja i svjedočanstava vjere; u drugom svom dijelu — dodatku — donosi sažeto bogatu kršćansku baštinu vjerovanja, razmišljanja o vjeri, moralu, sakramentima, molitvenim obrascima i druge važnije podatke za kršćanski život. Svojom cjelinom ona želi pomoći osobnijem i zrelijem uvođenju u vjeru i život kršćanske zajednice. Takva će, vjerujemo, izvrsno poslužiti u prvom redu pri pripremanju za sakrament kršćanske zrelosti — za potvrdu. No s korišću će za njom posegnuti i mnogi odrasli katekumeni pri pripremi za krštenje, zaručnici prije sklapanja kršćanske ženidbe, roditelji koji se žele potpunije osposobiti za vjerski odgoj svoje djece, brojne skupine mladih i pojedinci koje jednostavno zanimaju kršćani katolici i njihova vjera.